

Област Габрово

▶ Население (2016)	113 303
▶ Територия (кв.км)	2023,0
▶ Брой на населените места	356
▶ Дял на населението в градовете (%)	81,8

Общ преглед

Икономическите индикатори поставят Габрово на челните места сред българските области. Брутният вътрешен продукт и заплатите в областта нарастват непрекъснато, пазарът на труда продължава да се развива положително, а местните и чуждите инвестиции нарастват. При абсолютно всички разгледани местни данъци и такси в габровските общини усреднените ставки за областта са по-ниски от средните за страната. Областта е на първо място в страната с най-висока прозрачност на органите на местното самоуправление. Бързото застаряване на населението в областта е обус-

ловено от ниската раждаемост и изселването. Средният успех от матурите по български език и литература през 2017 г. на зрелостниците от област Габрово се задържа малко под средния за страната. Сравнителното състояние на здравеопазването в областта може да се оцени като много добро. Област Габрово се отличава и със сравнително висока степен на разкриваемост на престъпленията. Габрово е една от областите с най-висока урбанизация, което обяснява както високите дялове на населението с достъп до канализация, така и сравнително високата интензивност на културния живот.

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Доходи и условия на живот

Индикаторите в тази категория поставят Габрово на челните места сред българските области (веднага след столицата и Стара Загора). Благосъстоянието и заплатите в областта нарастват и през 2015 г. БВП достига 10 358 лв./човек при 12 339 лв./човек в страната, а средната годишна брутна заплата – 8826 лв. при 10 535 лв. в страната. През 2016 г. доходите на домакинствата също нарастват значително и достигат 5728 лв./лице при 5167 лв./лице за страната.

Областта продължава да поддържа едни от най-ниските дялове на населението, живеещо с материални лишения (21,4% при 31,9% за страната), и на това, живеещо под линията на бедност (14,9% при 22,9% за страната) през 2015 г.

Пазар на труда

Област Габрово продължава да се представя много добре по отношение на пазара на труда, нареждайки се веднага след столицата и Варна. Икономическата активност в областта и през 2016 г. все още е сред най-високите в страната, въпреки че намалява до 72,2% при 68,7% за страната. Същевременно заетостта продължава да нараства и достига 67,7% при 63,4% за страната, а безработицата намалява до 6,3% при 7,7% за страната.

Индустриалният профил на областта предопределя и образованието на работната сила. Делът на населението на възраст между 25 и 64 години със средно и средно специално образование е 66% (при 55% за страната), а делът на населението с основно и по-ниско образование в областта (8%) е повече от двойно по-нисък от този в страната (18%).

Въпреки негативните демографски процеси в областта през 2016 г. се наблюдава слабо подобрене на коефициента на демографско заместване като отношение на населението на възраст 15–19 години към това на 60–64 години. Все пак той остава далеч под средните стойности за страната – 48,3% при 62,8% за страната, което чертае негативни перспективи пред възпроизводството на работната сила.

Инвестиции

През 2015 г. инвестициите в област Габрово продължават да се повишават, въпреки че не се наблюдават резки увеличения. Разходите за придобиване на ДМА в областта достигат 2648 лв./човек при 2973 лв./човек за страната, а ЧПИ се увеличават до близо 300 млн. евро с натрупване към края на 2015 г., или 2510 евро/човек при 3250 евро/човек за страната.

Към 30 юни 2017 г. изплатените средства по оперативните програми в областта достигат 271 млн. лв., или 2395 лв./човек от населението при 1344 лв./човек за страната, което отново поставя област Габрово на второ място след столицата по най-голям обем усвоени европейски средства спря-

мо населението. В рамките на областта най-много е усвоила община Габрово (3385 лв./човек), а най-малко – община Дряново (569 лв./човек), което също е повече от усвоеното от множество български общини.

Инфраструктура

Гъстотата на пътната мрежа в областта е по-висока от средната за страната. Същевременно делът на първокласните пътища в област Габрово е по-нисък – 17,1% при 18,6% за страната.

През 2016 г. качеството на пътната настилка намалява и делът на пътищата в добро състояние остава значително под средния за страната – 34,1% при 41,5% за страната.

Делът на домакинствата с достъп до интернет, както и делът на лицата, използвали интернет през 2016 г., се увеличават, но остават сравнително ниски.

Данъци и такси

При абсолютно всички разгледани местни данъци и такси в габровските общини усреднените ставки за областта са по-ниски от средните за страната. Нещо повече – в област Габрово няма нито една община, която да е променяла ставките през 2017 г. и освен София (столица) Габрово е единствената област, която не е повишавала нивата на местните данъци и такси през 2017 г.

Значително по-ниски от средните за страната стойности са годишният патентен данък за търговия на дребно, както и таксата за битови отпадъци за нежилищни имоти на юридически лица.

Администрация

За поредна година област Габрово показва близки до средните за страната оценки по отношение на развитието на електронното управление и предоставянето на административни услуги на „едно гише“ през 2017 г. Същевременно областта е на първо място в страната с най-висока прозрачност на органите на местното самоуправление, получавайки рейтинг от 69,6% при 59,0% за страната. В рамките на областта най-висок рейтинг за 2017 г. отново имат общините Габрово и Севлиево.

Делът на територията на областта, покрита от кадастралната карта, не е повишаван от 2014 г. и през 2016 г. област Габрово остава с 21,3% покритие при 22,5% за страната. В областта няма община, която в някаква степен да не е покрита от кадастъра.

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ ●●●●●

Демография ●●

За втора поредна година Габрово е областта с най-неблагоприятен коефициент на възрастова зависимост като отношение на населението на 65 и повече години към това до 14 години, който достига 245,5% при 147,1% за страната. Бързото застаряване на населението в областта е обусловено от ниската раждаемост и изселването. През 2016 г. коефициентът на естествен прираст продължава да намалява и достига -12,7‰, което е повече от два пъти по-ниско от средната стойност за страната (-6,0‰). В същото време коефициентът на механичен прираст се увеличава спрямо 2015 г., но запазва високата си отрицателна стойност (-4,4‰).

Габрово е една от областите с най-висока урбанизация и с дял на градското население през 2016 г. от 81,8%, което отрежда на областта третото място в класацията след столицата и област Варна. Въпреки това гъстотата на населението в област Габрово е по-ниска от средната за страната.

Образование ●●●●●

Нетният коефициент на записване на населението в V-VIII клас в област Габрово е близък до средния за страната, като достига 77,5% през 2016 г. По-благоприятни от средните стойности за страната са дяловете на второгодниците и на отпадналите от основното и средното образование.

Средният успех от матурите по БЕЛ през 2017 г. на зрелостниците от област Габрово се задържа малко под средния за страната – 4,17 при 4,22 за страната. Същевременно дялът на слабите оценки също е по-нисък – под 7% в областта при 8% за страната.

Противно на ръста от предходните няколко години, броят на студентите в областта бележи леко свиване през 2016 г. в унисон с общото намаление на броя на студентите в страната. През 2016 г. в областта се обучават 6454 студенти, или 57 на 1000 души от населението при 34 на 1000 души за страната.

Здравеопазване ●●●●●

Сравнителното състояние на здравеопазването в областта може да се оцени като много добро. Броят на здравноосигурените лица се повишава и през 2016 г. и областта продължава да е на челните места в страната по най-висок дял на здравно осигуряване на населението, което вероятно отразява и бързото застаряване и факта, че пенсионерите са здравноосигурени от държавата. Лекарите в областта са сравнително много на брой и през 2016 г. На един общопрактикуващ лекар от областта отговарят 1479 души от населението (при 1611 за страната), а на лекар от водеща специалност – 468 души (при 530 за страната).

Броят на болничните легла в МБАЛ намалява през 2016 г. и остава малко под средния за страната, но преминалите за лечение болни се задържат на относително високо ниво,

което показва доверие в местните болници и вероятно се дължи и на добрата осигуреност със специалисти.

Сигурност и правосъдие ●●●

И през 2016 г. област Габрово се отличава със сравнително висока степен на разкриваемост на престъпленията (62% при 48% за страната), въпреки че престъпността нараства и изпреварва средното за страната ниво.

Бързината на правораздаване пък не се отличава съществено от средните стойности, въпреки че натовареността на местните съдилища е сравнително ниска. През 2016 г. един наказателен съдия в областта разглежда средно по 7,1 дела на месец при 9,4 дела на месец средно за страната. Същевременно дялът на висящите дела нараства до 8,2% (при 8,3% за страната), а дялът на наказателните дела, приключили в 3-месечен срок, се свива с 3 пр.п. до 92% (при 89% за страната).

Околна среда ●●●

Сравнително високият дял на градското население на областта обяснява високите дялове на населението с достъп до канализация – 85,1% при 75,5% за страната. Свързаността с пречиствателни станции за отпадъчни води също е значителна – 74,4% при 62,3% за страната през 2015 г.

Същевременно замърсяването на въздуха с въглероден диоксид в областта е над 10 пъти по-ниско от средното за страната. През 2015 г. в областта се наблюдава нарастване на образуваните битови отпадъци до 609 кг/човек от населението годишно при 422 кг/човек за страната.

Култура ●●●●●

Съсредоточаването на голяма част от населението на областта в градовете способства за сравнително високата интензивност на културния живот и област Габрово се нарежда на второ място в страната.

Габрово отново е областта с най-много посещения на музеите спрямо населението – 3395 на 1000 души от населението при 734 на 1000 души за страната. Посещенията на местните театри също са над средните за страната – 405 на 1000 души в област Габрово при 322 на 1000 души в страната. След значителен ръст на посещенията на библиотеките през 2016 г. областта изпреварва с голяма преднина средните стойности и по този показател. Средногодишният брой посещения в библиотеките в областта достигат до 1017 на 1000 души при 605 на 1000 души в страната.

Единственият показател в тази категория, по който областта изостава от средните стойности, е този за посещенията в кината спрямо населението, но и при него през 2016 г. се наблюдава ръст.

Ключови показатели за област Габрово

Индикатори на икономическото развитие	2011	2012	2013	2014	2015	2016
БВП на глава от населението (лв., текущи цени)	8876	9208	9037	9833	10 358	n.a.
Средногодишен доход на лице от домакинството (лв.)	3351	4408	4858	4787	5102	5728
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	6827	7399	7912	8283	8826	n.a.
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната (%)	25,0	24,6	12,8	13,0	14,9	n.a.
Коефициент на икономическа активност на населението на 15–64 години (%)	66,0	68,0	72,2	72,1	73,0	72,2
Коефициент на заетост на населението на 15–64 години (%)	59,6	61,4	65,8	66,1	67,4	67,6
Коефициент на безработица на населението на 15–64 години (%)	9,9	9,6	8,8	8,1	7,5	6,3
Дял на населението с висше образование на 25–64 години (%)	25,0	25,1	24,9	26,3	26,8	25,9
Брой на нефинансовите предприятия на 1000 души от населението	48	48	48	48	51	n.a.
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	1345	1181	1534	2598	2648	n.a.
Чуждестранни преки инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	2224	2245	2139	2261	2510	n.a.
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	39,8	34,8	48,2	64,4	49,4	54,3
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	31,4	32,0	36,4	41,5	42,2	34,1
Покритие на кадастъра (%)	21,2	21,2	21,2	21,3	21,3	21,3

Индикатори на социалното развитие	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	-9,7	-11,2	-10,7	-11,6	-12,5	-12,7
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	-2,2	-0,9	-3,6	-4,8	-5,5	-4,4
Среден успех от матурите по БЕЛ	4,46	4,24	4,27	4,37	4,23	4,12
Процент оценки на матурите по БЕЛ под „среден“ 3,00	4,17	4,70	3,73	4,32	6,60	7,08
Нетен коефициент на записване на населението в V–VIII клас (%)	79,5	78,5	78,3	77,6	78,7	77,5
Дял на здравноосигурените лица (%)	94,2	93,5	92,7	94,0	95,5	96,1
Преминали болни за лечение в МБАЛ на 1000 души от населението	201,2	239,3	261,5	246,2	258,4	256,1
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на 1000 души	15,7	14,1	14,1	12,7	13,5	13,8
Разкрити престъпления срещу личността и собствеността от регистрираните през годината (%)	55,6	61,7	56,7	52,2	51,2	61,7
Дял на висшите наказателни дела (%)	8,4	6,6	7,6	12,1	6,2	8,2
Дял на населението с достъп до канализация, свързано с пречиствателни станции за отпадъчни води (%)	66,6	66,7	66,8	66,8	74,4	n.a.
Емисии на въглероден диоксид в атмосферата (тонове вредни емисии/кв.км)	41,1	35,3	30,7	31,0	25,7	n.a.
Посещения в кината на 1000 души от населението	103	69	154	145	379	391
Посещения в театрите на 1000 души от населението	293	293	322	399	370	405